

3. Гончаренко О. М. Деякі аспекти необхідності заборони штучного переривання вагітності в Україні / О. М. Гончаренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://spasi.in.ua/?p=999>

4. Попик В. М. Аборт – проблема сьогодні / В. М. Попик [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.traducionalist.info/blog>.

Юхимчук Анастасія Олегівна
студентка

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Проблеми дискримінації жінок в Україні

Конституція України, виступаючи Основним законом держави Україна, в ст. 24 проголошує рівність конституційних прав і свобод громадян та визначає їх рівними перед законом. У свою чергу це положення заперечує будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками [2].

У цьому контексті рівність прав жінки і чоловіка держава забезпечує різними шляхами, серед яких: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям [2].

Проте реалії сучасного українського суспільства суперечать положенням, прописаним в Конституції України. Під тиском глибоких патріархальних та дискримінаційних стереотипів щодо ролі та статусу жінки та чоловіка у суспільстві відбувається обмеження участі жінок у політичній та публічній сферах, виборі освіти та професій, нерівному становищі на ринку праці.

Гендерна політика та її проблеми – актуальне питання в сучасній Україні та в світі загалом. Експертами в цій галузі виступають такі науковці та політичні діячі як: Н. В. Федорович, Н. М. Богданова, М. М. Легенька, Г. П. Майструк, Е. М. Лібанова, А. Л. Баланда, І. О. Курило, Г. В. Герасименко, В. П. Думанська, С. В. Нечипоренко та ін. [3].

Україна, як держава-сторона Конвенції Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, 14 лютого 2017 р. виступила з восьмою доповіддю щодо виконання її положень в період 2008–2016 рр. За цей час Україна зробила багато кроків до рівноправного, в гендерному аспекті, суспільства. Варто виділити такі з них:

- прийняття у 2011 р. Закону «Про протидію торгівлі людьми»;
- підписання Римського статуту та визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо злочинів, здійснених на території України з 20 лютого 2014 р.;
- приєднання до Міжнародної конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень у 2015 р.;

– прийняття у 2016 р. Закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [5].

Крім цього, були запроваджені різноманітні держані програми, плани та стратегії щодо зменшення дискримінації жінок в країні. Попри все це з точки зору порушення прав жінок проблемними сферами в Україні залишаються політика проти насильства щодо жінок, дискримінація у трудовій сфері, тобто проблема працевлаштування та порушення політичних прав і можливостей.

Насильство щодо жінок визнається одним із головних порушень прав людини. Декларація ООН щодо викорінювання насильства проти жінок, прийнята в 1993 р., проголошує, що насильство щодо жінок виступає одночасно наслідком гендерної нерівності та бар'єром на шляху досягнення гендерної рівності, впливаючи на всіх жінок у суспільстві [1].

Українське законодавство на конституційному рівні затверджує рівність статусів чоловіка і жінки у шлюбі та сім'ї. Зокрема, ст. 51 Конституції України проголошує, що «кожен із подружжя має рівні права і обов'язки у шлюбі та сім'ї» [2]. Але статистичні дані стверджують, що в Україні щороку реєструється понад 100 тисяч звернень через насильство в сім'ї, 95 % з яких складає насильство щодо жінок. Відповідно до статті 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, вчинення насильства в сім'ї тягнуть за собою накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням двадцяти відсотків заробітку.

За дослідженнями Інституту соціологічних досліджень НАН України 68 % жінок (приблизно 18 млн.) в Україні зазнають знущання в сім'ї, у тому числі 20 % – часто (в основному, це побиття з боку чоловіка). Ці дані говорять про важливість створення відповідного правового захисту саме для жінок, які зазнають домашнього насильства. Перший крок до цього був зроблений лише наприкінці 2016 р. – ВР України було прийнято проект Закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству», відповідно до якого «домашнє насильство» визначають як всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання між колишнім чи теперішнім подружжям або особами, які спільно проживають чи проживали однією сім'єю, але не перебувають або не перебували в шлюбі, незалежно від того, чи проживає або проживала особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що і особа, яка постраждала від домашнього насильства [4].

Гендерна дискримінація на ринку праці є поширеним явищем в Україні. Ст. 43 Конституції України передбачає створення державою умов для повного здійснення громадянами права на працю, гарантування рівних можливостей у виборі професії та роду трудової діяльності [2]. Проте за статистикою найбільший рівень безробіття саме серед таких мало захищених категорій працівників як молодь до 24 років та жінки, в цих категоріях без роботи кожен четвертий чи п'ятий. Найбільш суттєві приклади законодавчих положень, що призводять до гендерної нерівності, такі:

1. В Україні заборонено використовувати працю жінок вночі. Дана заборона існує з 1919 р., коли радянська влада намагалась виключити можливість знаходження жінки в нічний час з особами чоловічої статі, з якими вона не перебуває в родинному зв'язку.

2. З 1993 р. в Україні більше 500 видів робіт є забороненими для жінок, завдяки дії Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок.

Загострює цю ситуація те, що Закон «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» є радше декларативним документом. У ньому не міститься чітких механізмів подання скарг та покарань за порушення прав.

Гендерна рівність та участь у політичному житті є суттєвими складовими сучасного демократичного управління. Відповідно до міжнародних стандартів, чоловіки і жінки мають рівні права на повноцінну участь у всіх сферах політичного процесу. Пекінська декларація (1995), участь у якій брала і Україна, наголошує, що рівність під час ухвалення рішень є невід'ємною частиною визнання прав жінок і рівна участь жінок у процесі прийняття рішень є не тільки вимогою звичайної справедливості або демократичності, але також необхідною умовою врахування інтересів жінок [3]. Незважаючи на це, в сучасній Україні найбільше жінок представлено на найнижчих політичних управлінських ланках – в сільських радах жінки складають 51 %, у селищних радах – 46 %, серед депутатів міських рад – 28 %. За статистичними даними Верховна Рада 8-го скликання має найбільше жіночародних депутатів за всю історію незалежної України. У 2014 р. до парламенту обрано 47 жінок, а це становить всього 11,1 % загального складу. Для порівняння, у Верховній Раді попереднього скликання було 9,9 % жінок (44 особи), а у ВР першого скликання – лише 2,3 % (11 осіб) [5]. Таке незначне збільшення впродовж тривалого часу свідчить про неготовність політичних партій підтримувати жінок на виборах. Різноманітні дослідження ООН свідчать про те, що країни, які посідають перші позиції щодо представництва жінок у політиці мають найкращі показники якості життя й економічного розвитку, що має стати одним із пріоритетних завдань і для розвитку нашої країни.

Отже, Україна залишається заручницею дискримінаційних стереотипів. Зважаючи на це, в нашій державі відсутнє достатнє правове підґрунтя щодо забезпечення прав жінок. Проте головною проблемою виступає невизнання такого явища як «гендерна дискримінація» самим українським суспільством. За даними онлайн-опитування Kantar TNS Online Track, 31 % жінок особисто стикалися з гендерною дискримінацією, а 35 % – заявили про існування цього явища. Серед чоловіків тільки 21 % вважає, що в Україні є гендерна дискримінація, більшість не згодні з її існуванням і не мають досвіду зіткнення з нею.

Список використаних джерел та літератури:

1. Декларація про викорінювання насилля щодо жінок від 20 грудня 1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_506
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Марценюк Т. Гендерна дискримінація на ринку праці в Україні: соціологічний аналіз / Т. Марценюк // Праця і закон. – 2008. – № 02 (98). – С. 16–19.
4. Проект Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 3 жовтня 2017 р. № 2149-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60306
5. Чорна О. Від А до Я: Дискримінація жінок України – висновки Комітету ООН / О. Чорна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://humanrights.org.ua/material/vid_a_do_jia_diskriminacija_zhinok_ukrajini__visnovki_komitetu_oon